

Memo

Zaaknummer:

Aan : Raad van Geertruidenberg
Van : Werkgroep Energiek
Datum : 10 april 2025
Onderwerp : Uitgangspunten voor de Bergse Voorwaarden

Aanleiding

Er komen grote (energie)projecten af op onze gemeente. De gemeente bepaalt niet of en waar deze projecten komen, daarover gaat het Rijk. Wel moeten we ons goed voorbereiden op alle (grootschalige) projecten die de komende jaren op ons afkomen. Vandaar dat in deze notitie de uitgangspunten voor de Bergse voorwaarden staan waaraan we deze projecten willen toetsen en leggen we ook afspraken vast. Op deze manier weet eenieder die bij de projecten betrokken is, op wat voor manier dan ook, waar men aan toe is.

Voor de uitwerking van deze voorwaarden maakten we dankbaar gebruik van de Borselse voorwaarden. Op 9 december 2022 wees het Rijk deze gemeente aan als voorkeurslocatie voor de bouw van onder andere 2 nieuwe kerncentrales. In april 2023 stelde de gemeenteraad van Borsele het Plan van Aanpak op. Vanaf dat moment startte een zeer intensief participatietraject met inwoners en experts. In december 2023 stelde de gemeenteraad de Borselse voorwaarden op. Vervolgens verscheen in april 2024 de vervolgaanpak voor de komende jaren.

Waarom stellen we Bergse voorwaarden op?

1. Voorwaarden duidelijk stellen voor planvorming/ start van projecten en realisatie.
2. Compensatie en schadeloosstellingen duidelijk voor omwonenden.
3. Vastleggen participatie en afspraken.
4. Regio laten meedelen in financiële baten initiatiefnemers/ bedrijven/ ontwikkelaars.
5. Compensatieprojecten vastleggen (exclusief: extra opgaaf voorkomen hinder en ruimtelijke inpassing vanuit ministerie)

Kort samengevat weet met onze Bergse voorwaarden iedereen -die bij één of meer projecten betrokken is- waar men aan toe is. Wat is er bijvoorbeeld nodig voor het landschap, de leefbaarheid en veiligheid in Geertruidenberg als er nieuwe (energie)projecten bij komen? Welke compensatie en inpassing is er al vanuit wet- en regelgeving beschikbaar (om hinder voor omwonenden te voorkomen), welke compensatie vragen de gemeente en inwoners? Wat zijn de afspraken over participatie en hoe versterken we elkaar?

De uitgangspunten voor de Bergse voorwaarden zijn opgesteld in samenwerking met inwoners, andere lokale NGO-stakeholders en met een vertegenwoordiger van alle fracties in de gemeenteraad.

We beschouwen de voorwaarden als zwaarwegend advies (of eisen) en ze zijn voorwaardenschepend en verduidelikend voor onze inwoners en initiatiefnemers van (grootschalige) projecten. Het is uiteindelijk de gemeenteraad die de Bergse voorwaarden vaststelt. Maar dat is uiteraard een formaliteit omdat alle fracties betrokken zijn bij het opstellen van de voorwaarden. Na vaststelling gebruiken we deze voorwaarden als toetsingscriteria bij alle nieuwe initiatieven en projecten. Daarnaast gebruiken we ze bij de onderhandelingen met het Rijk en andere partijen.

Welke projecten staan de komende jaren op de planning?

Hieronder staan de projecten die (mogelijk) op onze gemeente afkomen. Deze lijst is mogelijk niet compleet maar geeft wel een duidelijk beeld van de omvang van de opgave die onze gemeente raakt.

1. Nederwiek 3 (converterstation).
2. Uitbreiding 380 KV Station Geertruidenberg.
3. Aanleg 380 KV Geertruidenberg – Crayestein.
4. Aanleg 380 KV Rilland - Tilburg.
5. Programma verbindingen aanlanding wind op zee (VAWOZ) 2031-2040.
6. Dijkversterking GEA-WAD.
7. Bedrijfszone Centraleweg.
8. Waterstofnetwerk Zuidwest-Nederland.
9. Aardwarmte (geothermie)
10. En-natuurlijk (ontwikkelingen stadsverwarming).
11. Uitbreiding transformatorhuisjes Geertruidenberg.
12. BECCUS (ontwikkeling RWE – CO₂-afvang).
13. Electrolyser (waterstoffabriek)
14. Grootschalige batterijopslag
15. Aanleg 380 KV Halsteren – Geertruidenberg.
16. Aanleg 380 KV Moerdijk – Geertruidenberg.
17. Aanleg 380 KV Geertruidenberg - Tilburg.
18. Zonneparken

De status van de verschillende projecten en ontwikkelaars moeten richting het raadsvoorstel helder worden. Hierbij hebben we alvast onze lijst vermeld waarvan we weten dat er plannen zijn.

Met deze Bergse Voorwaarden zorgen we ervoor dat de projecten niet afzonderlijk bekeken worden maar in samenhang met elkaar. Alleen zo kunnen we daadwerkelijk de invloed op de gemeente en de directe omgeving van de projecten beoordelen en daarnaast onze belangen behartigen. We trekken hierin ook op met de regio via de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk.

Visie en doelstelling

Het nationale belang van Geertruidenberg binnen de duurzaamheidsambities van het Rijk neemt toe en daarmee tegelijk de impact op het leefgebied en woongenot. Deze opgave komt boven op de vele andere vraagstukken en schaarse ruimte. We willen een gemeente zijn die ruimte biedt aan (grootschalige) projecten met maatschappelijke noodzaak (zoals de energietransitie) mits deze hand in hand gaat met een zichtbare versterking van de leefkwaliteit en met zo min mogelijk hinder en overlast. Sturen op leefkwaliteit doe je samen. De gemeente stuurt samen met haar inwoners op behoudt van leefkwaliteit en woongenot en eist van alle initiatiefnemers dat ze die zorgvuldig afstemmen met elkaar en met de omgeving om zo de omgeving te versterken.

Met onze Bergse Voorwaarden zorgen we ervoor dat:

1. Het Rijk en andere initiatiefnemers bekend zijn met -en rekening houden met- de belangen en wensen van onze inwoners.
2. Alle ontwikkelingen op het gebied van eventuele (grootschalige) projecten op een veilige, zorgvuldige en verantwoorde wijze worden uitgevoerd en ingepast.
3. De investeringen in leefkwaliteit aansluiten op de wensen van onze inwoners.
4. Er concrete financiële afspraken worden gemaakt over de nog te realiseren initiatieven zodat er langjarig kan worden geïnvesteerd in de leefkwaliteit in onze gemeente.

5. De gemaakte afspraken goed worden vastgelegd en juridisch zijn geborgd zodat de toezeggingen worden nagekomen. Bij het niet nakomen van afspraken -bijvoorbeeld door uitloop bouwtijd of door meer hinder- is er een boete mogelijk. De afspraken in punt 4 en 5 zullen verdere uitwerking krijgen in de ontwerptafel.
6. De gemeente een lange termijn aanpak ontwikkelt waarin ze -samen met haar inwoners- concreet uitvoering geeft aan de uitvoering van initiatieven en projecten om de leefkwaliteit te verbeteren en hinder en overlast te voorkomen
7. Er concrete afspraken worden vastgelegd over de verdeling van de financiële baten, zodat geld terugvloeit naar de omgeving onder het motto 'meeste compensatie waar de meeste hinder komt'.
8. Er -in een nog te bepalen gebied- een 0-meting wordt uitgevoerd over geluid en andersoortige hinder en er -vooralsnog de komende 10 jaar- iedere 2 jaar een monitoringsonderzoek wordt uitgevoerd.
9. De input en betrokkenheid van de personen en organisaties -die bij deze voorwaarden en de uitvoering ervan betrokken zijn- evenredig wordt vergoed voor ingebrachte kennis en uurbesteding.

Door deze integrale benadering zorgt de gemeente ervoor dat Geertruidenberg een veilige en prettige leefomgeving blijft, waarbij er een gezonde balans ontstaat tussen de lasten en lusten van de verschillende ontwikkelingen en projecten.

Participatieladder

In de participatienota van de gemeente Geertruidenberg is de participatieladder opgenomen, waarin vier vormen van burgerparticipatie worden onderscheiden: informeren, consulteren, co-creëren en meebeslissen. Bij het opstellen van de voorwaarden past de gemeente deze vormen van participatie toe. Gedurende het hele proces zal de gemeente actief deelnemen en doorlopend gesprekken voeren aan de stakeholdertafels om deze voorwaarden te toetsen. Hieronder gaan we in op het informeren en consulteren van de belanghebbenden.

Communicatie

Goede communicatie is essentieel om alle belanghebbenden op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op het gebied van de (grootschalige) projecten en hen te betrekken bij de voortgang van de projecten en de toepassing van de Bergse Voorwaarden. Daarnaast is het van belang om eventuele zorgen en vragen van de belanghebbenden serieus te nemen en hier snel op te reageren.

Hieronder staan de communicatiemiddelen en -kanalen die we kunnen inzetten om de verschillende doelgroepen zo goed mogelijk te bereiken. Deze middelen en kanalen worden nader uitgewerkt, waarbij we tevens zullen beoordelen wat haalbaar is.

Website

De gemeente Geertruidenberg heeft een website waarop onder andere de ontwikkelingen en het proces over de projecten te volgen zijn. Hierop staat actuele informatie over de voortgang van de projecten en kunnen belanghebbenden documenten inzien en reageren via de website (officiële ter inzage leggingen etc. opnemen – voorbeeld zienswijzen – bezwaren etc.)

Digitale nieuwsbrief

Om belanghebbenden op de hoogte te houden van de voortgang van de projecten en andere ontwikkelingen brengen we, vanaf, maandelijks een digitale nieuwsbrief uit.

Hierin staat actuele informatie over de ontwikkelingen en de bijkomende procedures en nodigen we belanghebbenden uit om deel te nemen aan bijeenkomsten en/of hun mening te geven. Aanmelden kan via:

(Informatie)bijeenkomsten

Daarnaast organiseren we informatiebijeenkomsten waarin we belanghebbenden informeren over de ontwikkelingen en wij hen de mogelijkheid bieden om vragen te stellen en hun mening te geven. Deze bijeenkomsten zijn een belangrijk middel om de betrokkenheid van belanghebbenden te vergroten. In samenspraak tussen de kartrekkers (inwoners) en vertegenwoordiging van de gemeente zitten een inwoner en een vertegenwoordiger van de gemeente deze avonden. Zo ontstaat een open en transparante bijeenkomst.

Persoonlijke gesprekken

Persoonlijk contact met belanghebbenden is van groot belang. We streven ernaar om belanghebbenden ook persoonlijk te benaderen en te informeren over de ontwikkelingen. Dit kan bijvoorbeeld met persoonlijke gesprekken of telefonisch contact. Hiervoor stelde de gemeente een omgevingsmanager aan.

Projectapp Geertruidenberg

Naast bovenstaande communicatiemiddelen zetten we een projectapp in. Via deze app informeren we inwoners laagdrempelig over alle ontwikkelingen en projecten. Daarnaast raadplegen we inwoners door vragen uit te zetten via de app. Deze projectapp biedt een overzichtelijke en interactieve manier om informatie te delen en feedback te ontvangen van belanghebbenden. Met 'push notifications' informeren we inwoners snel over ontwikkelingen in hun leefomgeving over de (grootschalige) projecten.

Sociale media

We gebruiken sociale media zoals Facebook, Instagram en LinkedIn om belanghebbenden te bereiken en om hen te informeren over de voortgang van de projecten. Via deze kanalen informeren we belanghebbenden.

Lokale kranten

Naast de digitale middelen blijft het van belang om ook onze doelgroepen offline te bedienen. We zetten hiervoor BN de Stem en de Langstraat in. Daarnaast besteden we via SlogFM aandacht aan ontwikkelingen van initiatiefnemers en (grootschalige) projecten.

Nieuwsberichten, via (dorps)kranten en nieuwswebsites

Naast de eerdergenoemde communicatiemiddelen is het actief benaderen van de pers een effectieve manier om de ontwikkelingen en projecten en voorwaarden onder de aandacht te brengen bij een breder publiek. Door persberichten te versturen naar lokale, regionale en nationale pers, geven we meer bekendheid aan het proces en de belangen van de gemeente. Daarnaast organiseren we persmomenten om journalisten de kans te geven vragen te stellen en de voortgang van het traject te volgen. Net als bij de informatieavonden zijn ook bij deze momenten zowel een vertegenwoordiging van inwoners als gemeente aanwezig.

Door het inzetten van deze communicatiemiddelen zorgen we ervoor dat we belanghebbenden tijdig en op de juiste manier informeren over de ontwikkelingen en projecten en nemen we hun mening en zorgen.

Kennissessies

Uit de verschillende gesprekken en uitingen op Facebook en media blijkt dat er nog veel vragen leven bij onze inwoners over de mogelijke komst van de converter en andere ontwikkelingen. Om deze vragen te beantwoorden en het proces participatie vlot te laten verlopen, is het belangrijk om eerst de vragen die er leven te beantwoorden.

We organiseren dus kennissessies om deze vragen te beantwoorden. Vanuit expert, gemeente en inwoners zullen beantwoording geformuleerd worden en via de participatiekanalen (voorkeur persoonlijk contact) gedeeld worden.

Daarnaast beantwoorden we de vragen vanuit de zorgen bij onze inwoners. Denk hierbij aan geluidhinder en schadecompensatie. Hiervoor stellen we een overleg/ werkgroep samen. Dit overleg gaat ook over de monitoring van geluid en hinder vanaf nu tot na het in bedrijf stellen.

Om zoveel mogelijk vragen te beantwoorden, organiseren we kennissessies. Deze sessies organiseren we in samenwerking met het ministerie van KGG en de provincie Noord-Brabant (houder compensatiegelden). We vervullen hierbij een faciliterende rol.

De belangrijkste vragen die inwoners beantwoord willen zien zijn:

- Wat is de visie op het Amergebied van de toekomst?
- Is aanlanding nodig en wat zijn de voor- & nadelen?
- Hoe ziet de hele energietransitie eruit die samenhangt met Nederwiek 3?
- Waarom Geertruidenberg als voorkeurslocatie (niet alleen voor converter bedoeld)?
- Wat gebeurt er in onze omgeving? Welke trajecten lopen er en wanneer?
- Overzicht van alle plannen en impact.
- Voor wie produceren we? Waar gaat de stroom naartoe?
- Voor wie wordt het eventuele waterstof?
- Waar en hoe hebben inwoners invloed op de processen? (juridische hulp vanuit potje gemeente/ subsidie)?
- Wat gaat het Rijk doen voor inwoners en direct omwonenden?
- Impact tastbaarder maken met onafhankelijke visualisaties, monitoring en juridische hulp.

Hoe willen bewoners dat dit gebeurt?

- Onafhankelijk en objectief.
- Kleinschalig, in kleinere groepen.
- Online- & offline, ook fysiek.
- Samen met inwoners; geef inwoners vertrouwen.

Tot slot

De (grootschalige) projecten die mogelijk in onze gemeente tot uitvoering komen, zijn omvangrijk en ingrijpend. Naast het converterstation zijn meer projecten voorzien in Geertruidenberg. Deze ontwikkelingen zetten de leefbaarheid onder druk. De Bergse voorwaarden zijn opgesteld met de wetenschap en de kennis over de ontwikkelingen in maart 2025. Mochten er onvoorziene omstandigheden en nieuwe inzichten komen die ervoor zorgen dat we onze Bergse Voorwaarden moeten bijstellen gaan we dit opnieuw met onder andere omwonenden (in een participatief traject) doen. Van het Rijk verwachten wij hiervoor begrip, flexibiliteit en draagvlak. Wij willen meegeven dat nimmer de leefbaarheid binnen onze gemeente -en met name van de inwoners in Geertruidenberg - uit het oog mag worden verloren. De beslissingen die nu voor ons worden gemaakt hebben decennialang invloed op onze leefomgeving. Onze leefbaarheid, natuur, milieu en economie zijn van onschatbare waarde voor ons, onze kinderen en kleinkinderen. Vandaar ons dringende advies aan het Rijk: neem onze voorwaarden uiterst serieus en zorg ervoor dat onze gemeente een fijne en leefbare gemeente blijft om trots op te zijn.